

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ἜΡΓΑ ΤΟΥ ΒΗΛΑΡΑ¹

Β'.

(Πρόλογος εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Βατραχομουμαχίας)

Ἡ Βατραχομουμαχία, ἣγουν ὁ πόλεμος ἀνάμεσα Μπακάκους καὶ Ποντικούς, ποιηματάκι ἑλληνικὸ ἀποδομένο στὸν Ὅμηρον, καὶ ἴσως μὲ περισσότερη πιθανότητα στιχοῦργημα κλένου ἢ λογιώτατου τῶν ὑστερονῶν αἰώνων τῆς Ἑλλάδας, εἶναι ὡστόσο ἐξαιρετο γιὰ τὰ παιδιὰ ἄλλ' ἀφορμῆς εἶναι σὲ γλώσσα, ὅπου δὲν μποροῦν νὰ τὴν ἀπεικασοῦν χωρὶς νὰ τὴ σπουδάξουν, τὴν ἐμετάφρασα στὴν καθομιλημένη τοῦ καιροῦ μας, καὶ ὄχι τῶν βιβλίων μας, καθὼς καὶ σήμερον οἱ προκομμένοι τοῦ Γένους, Ἐφύλαξα τὸ νόημα καὶ τὸ σκοπὸ τοῦ συγγραφέα ἄλλ' ἐστιχοῦρησα τοῦ κεραλιούμου τὴν ὑπόθεσι. Ἡ κατὰ λέξι δουλικὴ μεταγλώττισι εἶναι ἀδύνατη στὴν ποίησι, καθὼς εἶναι ἀναφύλευτη στὸ λογογραφικὸ, ἀφορμῆς δὲ τὴν καταλαβαίνουν σὲ ὅλα ὅσοι δὲ γνωρίζουν τὴ γλώσσα τοῦ κείμενου. Καὶ τέλος πάντων δὲ γένηται νὰ ὀνομαστῆ μὲ δικίον μετάφρασι, ὅποτε δὲ μεταχειριστοῦμε σὲ ταύτη τὴ σύνταξι, τὸ ὕψος, τοὺς ἰδιωτισμούς καὶ τῆς φράσεως, ὅπου μὲ τῆς ἰδίας παράσταίνουμε στὴν καθημερινή μας ὁμιλία ὅσαις ἀπὸ τῆς ἰδέας μας θέλομε νὰ γρηκιῶσῃ ὁ ἄλλος. Ὅλα τὰ γένη, ὅπου μεταφράζονται ἀπὸ ξένα συγγράμματα τέτιον τρόπον μεταχειρίζονται, ὅθεν καὶ ἡ μεταγλώττισαίς τους ἀναγιώθονται ἀπὸ ὅλους κοινὰ ὡς πρωτότυπα, καὶ τὰ νοῦν σὰν νὰ ἦταν ἀληθινὰ γραμμένα στὴ καθομιλημένη τους γλώσσα. Καὶ αὐτὸ προέρχεται ἀφορμῆς ἀγωνίστηκαν ν' ἀποχτήσουν γλώσσα ἀρκετὴ γιὰ νὰ γρηκιῶνται καὶ ὁμιλῶντας καὶ γράφοντας, χωρὶς καμμιά διαφορὰ. Ἐμεῖς μοναχὰ ἀμελήσαμε αὐτὸ τὸ καλὸ κυριεμένοι ἀπὸ τὴν πρόληψι, πῶς δὲν ἠμποροῦμε νὰ ζητηθοῦμε γράφοντας μὲ τὴν ἴδια γλώσσα ὅπου ἀπεικάζομαστε συνομιλῶντας. Τοῦτο τὸ ἔπαθον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Γένη στὴν ἀρχή τους, ἀλλ' ἐγνώρισαν τὸ λάθος τους καὶ ἐμετανόησαν γιὰ τὸ ἀμάρτημά τους. Μοναχὰ τὸ Γένος μας δὲ θέλει νὰ νιώσῃ τὸ σφάλμα του καὶ ἰσχυροῦνται στὴν ἀμετάθετη γνώμη του ἀκολουθεῖ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ φῶς κλειδῶντας ἀπατότου τὰ μάτια του. Τοῦτο τὸ μέγα κακὸ μοῦ φαίνεται νὰ ἐπροξενήθηκε, καὶ νὰ βλαστῇ ἀκόμα, ἀπὸ τῆς λεξικαῖς ἐξήγησεις ὅπου μεταχειρίζονται οἱ δασκάλοι στὰ σχολιά μας παραδίνοντας τὰ ἑλληνικά. Αὐτὸς ὁ

τρόπος ριζώνει τόσο στὰ μυαλὰ τῶν νέων, ὅπου μετρᾶν ὑστερώτερα γιὰ ἀδύνατο νὰ μεταφράσουν ἢ νὰ συγγράφουν στὴν κοινὴ τους γλώσσα, ἀφορμῆς καὶ ἐσυνεΐθησαν νὰ ζητᾶν γιὰ νὰ καταλαβαίνουν τὸ κείμενο. Εἶναι καιρὸς ὡστόσο ν' ἀλλάξωμε γνώμη. Παιδιά, ἀναγνώστε μὲ προσοχὴ καὶ σὰς βεβαιῶν πῶς θέλα βρῆτε εὐχαρίστησι, καὶ θέλα καρπορρηθῆτε ὄχι ὀλίγο συνεΐθίζοντας ν' ἀκούτε στὰ βιβλία τὴ γλώσσα ὅπου καθημερινὰ ὁμιλεῖτε. Ὑγιαίνειτε.

Ο ΣΤΙΧΟΥΡΓΟΣ

Ἡ ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ¹

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ νέος ἔβγαλε τὸ λεπτὸν καὶ κοντὸν ἐπικνωφόρι του, καὶ τὴν παρεκάλει νὰ σκεπασθῆ μὲ αὐτό, διὰ νὰ μὴ κρυώσῃ, διότι, ὅσον ἐπροχώρει ἡ νύξ, ἤρχισε νὰ καταβαίνει ἀπὸ τὰ βουνὰ τὸ ἀπόγειον. Ἐκείνη ἤρνεϊτο νὰ δεχθῆ τὸ ἔνδυμα, λέγουσα ὅτι οὐδόλως ἤσθάνετο ψυχρὰ ἢτο μάλιστα πολὺ ζεστή.

Ὁ Μελιὸς δὲν ἐπέμεινε περισσώτερον, καὶ ἤρχισε ν' ἀναλογιζέται τὰ κατ' αὐτήν, ὅσον μέρος τῆς τύχης της καὶ τῆς ζωῆς της ἦτο γνωστὸν αὐτῷ. Διότι ἡ νεαρὰ γυνὴ εἶχε σχετισθῆ μὲ τοὺς οἰκείους του, κατὰ τὴν βραχεῖαν διατριβὴν της ἐν τῇ νήσῳ. Δὲν ἦτο ἡ Λιαλιὼ εἰς τὴν πρώτην της νεότητα, καίτοι ἔσωξεν ὅλην σχεδὸν τὴν παρθενικὴν δρόσον. Οὐδ' ἦτο νεόνυμος εἰς τὸν μετὰ τοῦ κύρ Μοναχάκη γάμον της. Ἦτο εἰκοσιπενταετής καὶ εἶχε νυμφευθῆ πρὸ πέντε ἐτῶν. Ὁ κύρ Μοναχάκης τὴν εἶχε λάβῃ εἰς δευτέρον γάμον, ἀφοῦ ἔθαψε τὴν πρώτην γυναῖκά του, καὶ ὑπάνδρευσε τὴν κόρην του, κατὰ ἔν ἔτος πρεσβυτέρην τῆς Λιαλιῶς. Τοῦ ἐραίνετο ὅτι ἐγένετο αὐτὸς κατὰ εἰκοσιν ἔτη νεώτερος, νυμφευόμενος τὴν εἰκοσαετῆ ταύτην παιδίσκην. Ἄλλ' ἐνόσφ ἔμενε μακρὰν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, ὑπηρετῶν παντοῦ ὅπου ἡ Κυβέρνησις ἤθελε τὸν μεταθέσῃ ὡς οικονομικὸν ὑπάλληλον, ἡ Λιαλιὼ δὲν ὑπέφερε πολὺ. Ἐμενε πλησίον τῶν γονέων της, ἀδυνατοῦσα ν' ἀκολουθήσῃ τὸν κύρ Μοναχάκην εἰς τὰς ἀθιγγανικὰς ἀνά τὴν Ἑλλάδα περιπλανήσεις, ὅπου ἐκάστοτε τὸν ἐπετοῦσαν, καθὼς ἔλεγεν ὁ ἴδιος, «σὰν παληόβαρκα, μπάττι ἀπὸ δῶ, μπάττι ἀπὸ κεῖ».

Ἄ! δὲν ἐπνεεν ἐκεῖ ἀπὸ πρόσφορος διὰ τὰ ἄνθη τὰ ἄβρά, καὶ ἐκεῖ αὕτη θὰ ἐμκραίνετο εἰς ἕνα μῆνα, ἀν ἐτόλμων βέβηλοι χεῖρες νὰ τὴν μεταφρυτεύσωσιν. Ἡ γάστρα ἦτο ἀλαβαστρίνη, τὸ στυτὸν ἦτο εὐθακυστον καὶ τὸ ἄνθος ἀπέπνεε λεπτὴν εὐωδιάν, ἣτις δὲν ἦτο διὰ βαναύσους ρώθωνας. Ἄλλ' ὅταν τελευταῖον ὁ κύρ Μοναχάκης μετετέθη, μετὰ πολλὰς προσπαθείας, εἰς τὴν γείτονα νῆσον, τότε ἐπεισε τὸν πενθερόν του, ὅστις ἔτρεφε πρὸς αὐτὸν μεγίστην ὑπόληψιν μεταξὺ ὄλων τῶν συνομηλικῶν, νὰ τοῦ στείλῃ εἰς τὴν ἔδραν του τὸ Λιαλιὼ, διὰ νὰ συζῆ μετ' αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἴδιαν στέγην. Ἡ Λιαλιὼ κλαίουσα ἀπεχαίρετσε τὴν προγονὴν της, πρὸς ἣν

¹ Ἰδὲ σελ. 84.

¹ Ἰδὲ σελ. 149.

ἔτρεφεν ἀδελφικὰ αἰσθήματα, λεγὼ οὖσαν καὶ παύσασαν νὰ ἔχῃ τὸν φόβον μὴ τυχὸν ἀποκτήσῃ μικρὸν ἑτεροθαλῆ ἀδελφόν, θεῖον τοῦ νεογνοῦ της, κ' ἐπιβιβασθεῖσα εἰς πλοῖον μετέβῃ, ἢ μᾶλλον μετεκομίσθῃ εἰς τὴν γείτονα νῆσον.

Τὴν ἡμέραν τοῦ καλοῦ της ἐρχομοῦ, ὁ κύρ Μοναχάκης ἔκαμε μεγάλην χαρὰν εἰς τοὺς φίλους του, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἔπαυσε νὰ δέχεται κατ' οἶκον. Καὶ τοῦτο οὐδὲν τὸ παράξενον εἶχε, καθότι αὐτὸς μάλιστα οὐδέποτε εὐρίσκειτο κατ' οἶκον. Ἦτο ἢ εἰς τὸ γραφεῖον ἢ εἰς τὸ καφενεῖόν του. Ἦναπτε τὴν ὀργυριαίαν τσιμπούκαν του, ἢ ὁποῖα ἔκαθεν ἀκοίμητος σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς κυανοβαφοῦς βράχας του, καὶ ἦτο εὐθυμος, πολύλογος πάντοτε καὶ θορυβώδης καγγαστής, μὲ τὰς παρεῖας τόσοι κοκκίνας, ὅσον σχεδὸν καὶ τὸ ὑψηλὸν ἄλικον φέσι του, τὸ ὁποῖον ἔκλινε μετρίως διὰ μικρᾶς πτυχῆς πρὸς τὸ δεξιὸν οὖς, μετὰ τῆς ἀπλουμένης εἰς τὸν ὦμον μακρᾶς καὶ στρεπτῆς φούντας.

Ἀπὸ τῆς δευτέρας ἐβδομάδας ἡ Λιαλιώ, ὁσάκις ἦτο ἐξυπνος κατὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας καθ' ἃς αὐτὸς ἐπανήρχετο οἴκαδε, δὲν ἔπαυε νὰ γογγύζῃ καὶ ν' ἀπαιτῇ, ὅπως τὴν στείλῃ ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα της. Δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ, ἔλεγε, μακρὰν τῶν γονέων της. Καὶ τῶ ὄντι, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ξενιτευμοῦ, ἡ καρδιά ἤρχισε νὰ τῆς πονῇ, ἢ ὀρεξίς της ἐκόπη καὶ τὸ πρόσωπόν της ἐγλωμίαζεν. Ἄλλ' ὁ μπάμπρα-Μοναχάκης αὐστηρῶς τῆς εἶδωκε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν ἤρμοζεν, ἀφοῦ ἀπαξ ἦλθε, νὰ τοῦ φύγῃ τόσο γλήγορα. Ἀνέπτυξε μακρὰν θεωρίαν, καθ' ἣν ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ εἶνε παντοῦ ὅπου εὐρίσκειται ὁ σύζυγός της, διότι ἄλλως ματαιοῦται ὁ σκοπὸς τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, ὅστις, κατὰ τὰς ὀρθοδοξοτέρας πηγὰς, εἶνε, ὅχι ἡ πολλαπλασίασις τοῦ γένους, ἀλλ' ἡ σωφροσύνη τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναικός, διότι ἄλλως, εἶπεν, ἐν περιπτώσει ἀτεκνίας, φυσικὰ θὰ ἐθεσπίζετο τὸ διαζύγιον· καὶ πρὸς πολλαπλασίασιν τοῦ γένους ἀρκεῖ, ἐκτὸς τούτου, ὁ φυσικὸς γάμος, ὅστις εἶνε ἄλλος παρὰ τὸν θρησκευτικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν γάμον, καὶ τῆς ἀράδιασε ρητὰ πολλὰ ἐκ τῶν Δύο Διαθηκῶν, οἷον «Τοῦτο νῦν ὅστω ἕκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἕκ τῆς σαρκός μου» καὶ «οὗς ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω» καὶ «ὁ ἀνὴρ κεφαλή ἐστὶ τῆς γυναικός» καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐκείνη, ἔπνιξε τοὺς λυγμούς της ἀνάμεσα εἰς τὰς δύο παλάμας τῶν χειρῶν της καὶ εἰς τὰς δύο πλεξίδας της, καὶ μὲ τὰ δύο κλώνια τοῦ λευκοῦ τλουπανίου ἐσπόγγισε τὰ ἴχνη τῶν δακρῶν της.

*

Ὁ νέος, ὡς γείτων, εἶχε πληροφορηθῆ τὰ συμβαίνοντα, καὶ τὴν ἡγάπησε κρυφά. Ἡ χάρις τοῦ λυγροῦ ἀναστήματός της δὲν ἐξηλείφετο ἀπὸ τὴν ἄνευ μέσης περιβολὴν τὴν ὁποῖαν ἐφόρει. Καὶ τὰ κατσαρά, τὰ ὁποῖα ἐκόσμουσαν τὸ ἡδυπαθὲς μέτωπόν της, ἦσαν φυσικὰ καὶ ὄχι ἐπίπλαστα. Ἡ λάμψις τῶν βαθύων καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν της ἔκαθεν ἀμαυρά, ὑπὸ τὰς κικμαρωτὰς ὀφρῦς, καὶ τὰ πορφυρὰ χεῖλη της ἐρρόδιζον ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς καὶ διαυγοῦς

χρῶς τῶν παρεῖων της, αἵτινες ἐθάπτοντο μ' ἐλαφρὸν ἐρύθημα εἰς τὸν παραμικρὸν κόπον ἢ εἰς τὴν ἐλαχίστην συγκίνησιν. Ἀλλὰ τὸ λεπτὸν καὶ ἤρεμον πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν της ἔκαθε τὴν καρδίαν τοῦ νέου.

Τέλος τὴν ἡγάπα. Ἐκείνη, συχνὰ ἐξερχομένη εἰς τὸν ἐξώστην, τὸν ἐκύτταζεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν, βρεμῆ καὶ ἀλλόφρων. Εἶτα τὸ βλέμμα της ἀποσπώμενον ἐστρέφετο πρὸς ἕν ἀνατολικὸν σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος, εἰς τὰ πέρα βουινά, μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐκείνης, καθ' ἣν, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τῆς σελήνης, ἀπόντος τοῦ συζύγου, εἶδεν ἰστάμενον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τὸν νεανίσκον, ὅστις εἶχεν ἐξέλθῃ μετὰ τὸ δειπνῶν διὰ ν' ἀναπνεύσῃ τὴν θαλασσίαν αὔραν. Ὁ Μαθίος, ἰδὼν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, τὴν ἐκαλησπέρισε, καὶ ἀφοῦ ἀντήλλαξαν ὀλίγας λέξεις, τυχαίως καὶ χωρὶς νὰ τὸ σκεπτήται καὶ αὐτὴ, ἔκαμε τὴν τόσο ἀπροσδόκητον πρότασιν περὶ θαλασσίου περιπάτου ἐξ ἧς ἔμελλε νὰ προκύψῃ τὸ παράδοξον τοῦτο ταξείδιον. Ἡ νερὰ γυνὴ ἐφαίνετο ζωστὰ ὄνειρώδη ζωὴν, ὑπαρξὶν βρεμῶδη. Αἶφνης, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἐξύπνα ἐκ τοῦ μακροῦ ὄνειρου της, κ' ἐφαίνετο ἀνακτώσα τὴν αἰσθησὶν τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, ἀλλ' ὀλίγαι παρήρχοντο στιγμαὶ, καὶ πάλιν ἐπιπτεν εἰς τὴν νάρκην τοῦ ὕπνου της, βυθίζομένη βαθύτερον ἀκόμη εἰς τὸ προσφιλὲς ὄνειρόν της.

Ἦτο ἤδη μεσονύκτιον, καὶ τὸ ῥέυμα τῆς θαλάσσης ἢ τὸ ἀπόγειον τῆς ξηρᾶς, τοὺς εἶχεν ἐξωθήσει μικρὸν κατὰ μικρὸν, διότι δὲν εἶχον πηδάλιον, βορειότερον, ἀντικρὺ εἰς τὰ τρέμοντα φῶτα τοῦ ὑψηλοῦ χωρίου, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο πλησιέστερον τώρα, καὶ δίπλα εἰς τὸ μεμονωμένον παρὰ τὴν βορειανατολικὴν ἀκτὴν βραχῶδες νησίδιον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ φυλακὴ ὀλίγων κονίλων ῥιπτομένων ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς νησιώτας, καὶ τὸ ἀνάκτορον ὄλων τῶν γλάρων καὶ ἄλλων θαλασσίων ὀρνέων. Ἐκαλεῖτο δὲ Ἀσπρόνησον.

Τότε μόνον ὁ Μαθίος ἔλαβε τὴν μίαν κώπην (διότι ἐδέησε νὰ συστειλῇ τὸ αὐτοσχέδιον ἰστίον, ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν Λιαλιώ τὸ κολόβιόν της, ἀρχίσασαν νὰ κρυώνῃ, ἂν καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, καὶ νὰ καθαιρέσῃ κεραίαν καὶ ἰστίον) καὶ τὴν μετεχειρίσθη ὡς πηδάλιον, προσπαθῶν νὰ στρέψῃ τὴν πρῶραν δεξιὰ, πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον σημεῖον τῆς ἀντικρυνῆς ἀκτῆς, τὸ καλούμενον Τραχῆλι. Ἄλλ' εἶδεν ὅτι μὲ τὸ ὑποβολιμαῖον πηδάλιον δὲν κατῶρθωνε τίποτε, καθόσον δὲν ἠδύνατο νὰ εὖρη εὐνοϊκὸν τὸ ῥέυμα, καὶ ἠναγκάσθη νὰ καθίσῃ ἐκ νέου εἰς τὰς κώπας.

Ἄλλ' αἱ νύμφαι τῶν νυκτερινῶν αὐρῶν, αἵτινες ἤρχισαν νὰ πνέωσιν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ἢ τῶν θαλασσίων βρεμμάτων, τῶν διαυλακούντων τὸ μεταξὺ τῶν δύο νήσων πέραμα, φαίνεται ὅτι πολὺ εὐνοῦσαν τὴν Λιαλιώ. Διότι μόλις εἶχον ἀπομακρυνθῆ ὀλίγας ὀργυῖας ἀπὸ τὸ Ἀσπρόνησον, καὶ παραπλεύρως τῶν τριῶν μεσημβρινοανατολικῶν νησίδων, ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἐπρόβαλε μεγάλη σκαμπαθία, ἣτις ἐν μεγάλῃ ταχύτητι ἐπλεεν, ἔχουσα τὴν πρῶραν πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Τραχῆλι, πλήττουσα μὲ τὰς ἐξ κώπας της τὰ ὕδατα, τρέχουσα εἰς τῆς θα-

λάσσης τὰ νῶτα, ὡς τρέχει εἰς τὸ λιβάδιον ἢ δραπέτις τοῦ ἵπποδρομίου φορβάς.

Ἡ Λιαλιῶ ἐξαφνίσθη. Ὁ νέος ἐστράφη νὰ ἴδῃ. Αὐτομάτως ἔπαυσε νὰ κωπηλατῆ καὶ ἔμεινε ἀναποράσιτος.

— Γλήγορα, γλήγορα, εἶπε μὲ ψίθυρον τόνον τὸ Λιαλιῶ, ὡς νὰ ἐροβείτο μὴν ἀκούσῃ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τῆς πίσω ἀπ' τὸ Ἀσπρόνησο, πίσω! . . .

Ὁ νέος ἤρχισε ταχέως νὰ σιᾶρῃ. Ἦσαν δὲ ἀκριβῶς εἰς τὴν σκιάν τῆς ἀκτῆς, ἀποκρυπτούσης τὴν σελήνην. Ἐκαμψαν μίαν προβολὴν βράχου, καὶ ἐκρύβησαν ὀπισθεν τοῦ νησιδίου.

— Τί λὲς νὰ εἶνε; ἠρώτησεν ἐν ἀδημονίᾳ τὸ Λιαλιῶ.

— Χωρὶς ἄλλο, θὰ εἶνε γιὰ μᾶς, ἀπήντησεν ὁ νέος.

— Βγήκαν νὰ μᾶς κυνηγήσουν;

— Ἐμᾶς γυρεύουν, χωρὶς ἀμφιβολία.

— Καὶ τί μεγάλη βάρκα εἶνε αὐτή;

— Αὐτὴ εἶνε σκαμπαβία, μὲ πολλὰ κουπιὰ, ποῦ κόβει δρόμο.

— Ὡστε, ἂν ἤμαστε μπροστὰ ἐκεῖ θὰ μᾶς ἐπιαναν;

— Αὐτοὶ ἔχουν πλώρη τὸ Τραχηλι. Σὲ λίγο θὰ μᾶς ἔφταναν, ἂν εἴχαμε κάμη δρόμο πρὸς τὰ ἐκεῖ.

— Ὡστε καλὰ κάμαμε νάρθοῦμε πρὸς τὰ ἐδῶ;

— Δὲν ἤρθαμε θεληματικῶς; μᾶς ἔφεραν τὰ ῥέμματα.

— Ἐέρουν τί κάνουν τὰ ῥέμματα! εἶπε μὲ θεσπέσιον τόνον τὸ Λιαλιῶ, ἥτις ὠμοίαζε μὲ τινὰς ἀνθρώπους βλέποντας σοφὰ ὄνειρα, αὐτοσχεδιάζοντας ἀπορθέγματα κατ' ὄναρ. Λέγουσα δὲ ἐπίστευεν ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὅτι ὑπάρχει νοῦς εἰς τὰ ἄψυχα πράγματα, καὶ ὅτι ὅλα ὑπόκεινται εἰς θεοῦ τινος τὴν ἐπιστάσιαν.

Τῷ ὄντι, ἤθελε φανῆ ὅτι ἡ Νηρηΐς τῶν θαλασσίων ῥευμάτων ἢ ἡ Αὔρα τῶν ἀπογείων πνοῶν εἶχον ὠθήσει ἐσκεμμένως καὶ ἐκ προθέσεως πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὴν βαρκούλαν μὲ τὸ χαριτωμένον φορτίον τῆς.

— Καὶ τώρα τί νὰ κάμουμε; ἠρώτησεν ὁ Μαθιός, αἰσθανθεὶς ἐνδομύχως τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνίσχυρον ἄνευ τῆς συνδρομῆς ἀγαθοβούλου τινὸς νύμφης. Καὶ τότε ἐνόησε διατί, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ποτὲ δὲν ἔπαυσε νὰ εἶνε γυναικοκρατία.

— Τώρα, εἶπε τὸ Λιαλιῶ, ὀμιλοῦσα τόσον ἀπταιστως καὶ μαθηματικῶς, ὡς νὰ εἶχε προβλέψει τὸ πρᾶγμα, θὰ περιμένουμε μισὴ ὥρα, ἂν καὶ δὲν μᾶς ὑποπτευθοῦν νὰ γυρίσουν πρὸς τὰ ἐδῶ νὰ ψάξουν, καθὼς αὐτοὶ θὰ τραβοῦν κάτω στὸ Τραχηλι, ἡμεῖς κολλοῦμε πέρα, στὸν Αἰ-Νικόλα, ξέρεις. Ἀπὸ κεῖ ἀνεβαίνουμε πεζοὶ σὲ μισὴ ὥρα, στὴν Πλατάναν, στὸ ψηλὸ χωριό, καὶ ἀπὸ κεῖ, σὰ φέξη ὁ Θεὸς τὴν χωριό, τὸ δικό μου. Νὰ πατήσῃ μοναχὰ τὸ πόδι μου στ' ἅγια χῶματα, μιὰ φορὰ! Ἀνίσως πάλι μᾶς ὑποπτευθοῦν καὶ γυρίσουν τὴν πλώρη τους πρὸς τὰ ἐδῶ, τότε, μιὰ καὶ δύο, στὸ δικό σας τὸ Ἐάνεμο, πῶς τὸ λέτε, στὴν Κεράλα σας; ἐκεῖ πετοῦμε τὴ βάρκα στὴν ἄμμο, καὶ γυρίζουμε στεριά στὸ χωριό σας. «Ποῦ ἦσουν, Λιαλιῶ;» «Πῆγα στὸ

σεργιάνι, μπάρμπα - Μοναχάκη, καὶ νὰ με, γύρισα.»

Ἐγέλασε μόνῃ τῆς εἰπούσα τοῦτο. Εἶτα ἐπειδὴ ὁ νέος ἐφαίνετο ἀνησυχῶν ἀκόμη.

— Νὰ μὴ μᾶς πιάσουν μοναχὰ, ἐπέφερον ἐκείνη. Δὲ μὲ μέλει τί θὰ πῆ ὁ κόσμος, νὰ! οὔτε τόσο-δὰ, καρφὶ δὲ μοῦ καίεται! Ἡμεῖς νὰ εἴμαστε ἀθῶοι, καὶ ἄρσεν τοὺς ἀνοήτους νὰ μᾶς κατηγοροῦν!

Ὁ νέος ἔκυψε περιπαθῶς καὶ τῆς ἐφίλησε τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς τῆς, σκεπτόμενος ὅτι ἦτο ἀθῶος, ναί, ὅπως πολλοὶ οἰτινες κατεδικάσθησαν ἀδίκως, ὡς λέγει ἡ Ἱστορία, εἰς τὸν ἐπὶ τῆς πυρᾶς βραδὺν θάνατον. Ἐκείνη προσέθηκεν αὐστηρῶς.

— Ἄν ἤθελα νὰ κάμω τὸν ἔρωτα, τὸ σιγουρότερο θὰ ἦτον νὰ μένω σιμὰ στὸν μπάρμπα - Μοναχάκη. Ἀποδείξεις ὅτι δὲν θέλω, εἶνε ὅτι ἐκίνησα νὰ πάω πίσω στοὺς γονεῖς μου. Οἱ γονεῖς μου δὲ θὰ μποροῦν νὰ μὲ σκεπάσουν, ἂν τὸ κάμω, ὁ μπάρμπα - Μοναχάκης θὰ μ' ἐσκέπαζε, καὶ πολὺ.

Ὁξεία μάχαιρα ἔσχισε τὴν καρδίαν τοῦ νέου. Ἐφαντάσθη ὅτι ἡ νεαρὰ γυνὴ θὰ εἶχε χωρὶς ἄλλο ἐραστὴν εἰς τὴν πατριδα τῆς. Δι' ἐκείνον λοιπὸν ἔτρεχε, δι' ἐκείνον ἐπεχείρει τὸν ἀλλόκοτον τοῦτον πλοῦν! Καὶ τότε ἡ θέσις του ποῖα; αὐτὸς τί ἦτο εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκείνην; γέφυρα ἐφ' ἧς ἐπάτουν ὅπως συναντηθῶσι δύο ἀγαπώμενα ὄντα, χάρων τῶν καταχθονίων ἐρώτων! . . .

Ὡ! πόσῃ φλόγα εἶχε μέσα του! Καὶ πῶς ἠσθάνετο ὅλα τοῦ τραγικοῦ ἥρωος τὰ ἐνστικτα βρυχώμενα καὶ λυσσῶντα εἰς τὰ ἐνδομύχᾳ του τὴν στιγμὴν αὐτὴν! (Καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ τὸ παρὸν εἰδύλλιον εἰς δράμα, ἂν μόνον τὸ ἐπέτρεπεν ἡ φιλολογικὴ τοῦ συγγραφέως συνείδησις! Φαντασθῆτε τὴν σκαμπαβίαν κυνηγοῦσαν τοὺς δύο φυγάδας ἐπὶ τῆς ἐλαφρᾶς βαρκούλας, τὸν Μαθιὸν διαφεύγοντα διὰ θαύματος κωπηλασίας τὴν καταδίωξιν, τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀνακαλύπτοντα ὅτι ἡ Νοσταλγὸς εἶχεν ἐραστὴν ἐκεῖ πέραν καὶ σιζίζοντα τὸ στῆθός τῆς μὲ τὸ ἐγχειρίδιον, ἢ βυθίζοντα τὴν βάρκαν καὶ πνίγοντα τὴν γυναῖκα, πνιγόμενον καὶ αὐτὸν εἰς τὰ κύματα! Τέλος τὴν σκαμπαβίαν ἐρευνῶσαν νὰ εὑρῇ τὰ δύο σώματα εἰς τὰ βᾶθη τῆς θαλάσσης, ὑπὸ τῆς σελήνης τὸ φῶς! Ὅποιον θαῦμα ρωμαντικότητος, ὅποσα δάκρυα εὐαισθησίας! . . .)

Ἐντούτοις μετὰ βίας μεγάλης ἐκρατήθη, καὶ προσβλέψας τὴν νεαρὰν γυναῖκα τὴν ἠρώτησεν ἄπλως.

— Καὶ δὲν σὲ ἀγαποῦσε κανεὶς ἐκεῖ πέρα, πρὶν σὲ πάρῃ ὁ κύρ Μοναχάκης;

— Καὶ πολλοὶ μάλιστα, ἀκοῦς ἐκεῖ! ἐθεβαίωσεν εὐθύμως τὸ Λιαλιῶ. Μόνον νὰ τί εἶνε: τὰ φτωχὰ κορίτσια δὲν τ' ἀγαποῦν παρὰ ὅπως ἀγαποῦν τὰ λούλουδα, γιὰ νὰ τὰ μυρισθοῦν μιὰ καὶ ὕστερα νὰ τ' ἀφήσουν νὰ μαραθοῦν, ἢ νὰ τὰ μαδήσουν; καὶ ἐγὼ δὲν ἤμουν καμμιά μεγαλοπρικοῦσα, βλέπεις, γιὰ νὰ μὲ ἀγαπήσουν καὶ νὰ μὲ στεφανωθοῦν ἐμπομπῆ καὶ παρατάξῃ, μ' ἐπιστημότητα, ἢ καὶ νὰ μὲ κλέψουν καὶ νὰ μὲ στεφανωθοῦν κρυφὰ μ' ἕναν παπᾶ, βέβαιοι πῶς οἱ γονεῖς, εἰς ὅλον τὸ ὕστερο,

θ' ἀναγκασθῶν, σὰ σκασμένοι, νὰ δώσουν τὴν προίκα . . . Γι' αὐτὸ δὲν εὐρέθηκε ἄλλος ἀπ' τὸν μπάρμπα - Μοναχάκης νὰ μὲ ζητήσει. Πάλι καλά!

Εἶτα μὲ ψύθουρον φωνὴν ἀπήγγειλε τὸ δημῶδες:

Μὲ πανδρέψαν αἱ γονεῖς μου,
χωρὶς νάχουν τὴ βουλή μου . . .

— Τότε γιατί φεύγεις ἀπ' τὸν κύρ Μοναχάκη; ἠρώτησεν ὁ νέος, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἐπιρῶνημα τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ἡ κατακλείς τοῦ λόγου τῆς.

— Δὲν τοῦ φεύγω, γυρίζω στὴν πατρίδα μου, πάω ναῦρω τοὺς γονεῖς μου . . . Ἀνίσως ὁ μπάρμπα - Μοναχάκης ἔρθῃ στὴν πατρίδα νὰ μ' εὕρῃ, καλῶς νάρθῃ! Ξέρει πολὺ καλά πῶς δὲν εἶμαι ἱκανὴ νὰ προδώσω τὴν τιμὴ του. Μὰ ξέρει καὶ τοῦτο, πῶς δὲν μπορῶ νὰ ζήσω στὰ ξένα.

Ἐκεῖνος δὲν ἦτο ἡσύχος. Ὑπώπτευεν ὅτι ἡ γυνὴ ἦτο δολίκα, καὶ ἐφαντάζετο τὸν ἑαυτὸν του ὡς θύμα. Ἀποτόμως τὴν ἠρώτησε:

— Γίνεται νὰ μὴ σ' ἀγάπησε κανένας χωριστὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους; . . . καὶ θὰ τὸν ἤθελες καὶ σὺ . . . πρὶν πανδρευθῆς . . . ἢ ὕστερα ἀφοῦ ὑπανδρευθῆς;

Ἡ Λιαλιῶ ἐστέναξε βαθύως καὶ εἶπεν:

— Ἀγ! ναι . . . γιὰ νὰ εἶμαι εἰλικρινὴς μαζί σου . . . Ἐκεῖνος ποῦ θελᾷ μὲ πάρῃ . . . καὶ τὸν ἤθελα κ' ἐγὼ . . . εἶνε τώρα ἕξη χρόνια ποῦ τὸν ἔφαγε ἡ Μαύρη Θάλασσα . . . Τὸ καρὰβι ἐπῆγε σύψυχο . . . Ἀλλ' ἂν ἔχῃς ἔλεος, γιατί ἐπιμένεις νὰ μ' ἐξετάζῃς γι' αὐτὸ; . .

*

Ὡς τὸσον ἡ σακμπαβία, τὴν ὁποῖαν οἱ δύο φυγάδες δὲν ἔπαυσαν νὰ κατασκοπεύωσιν, ἀφοῦ ἔκαμιν ἱκανὸν δρόμον μὲ τὴν πρῶραν πρὸς ἀνατολικὴν κατεύθυνσιν, αἴφνης ἄμα ἔφθασεν εἰς τὴν ἀπωτάτην ἄκρην τοῦ τρίτου καὶ ἀνατολικωτάτου νησιδίου, ἐστάθη ἐπ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας. Ὁ Μαθιὸς ὑπέδειξε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν συνταξιδιώτισσαν.

— Ξέρω τί εἶνε, εἶπεν αὐτὴ.

— Τί εἶνε;

— Τώρα θὰ ἰδῆς.

Ἐκεῖνος τὴν ἐκύτταξε κατάμυκα.

— Ἐγὼ ὑπομονή, καὶ θὰ σὲ βγάλω ἀπ' τὴν ἀπορία. Τώρα θὰ τὴν ἰδῆς νὰ βάλῃ πλώρη τὸ Τραχῆλι.

— Πῶς τὸ ξέρεις; εἶσαι μάγισσα.

— Ναι, εἶμαι . . . εἶμαι μάγισσα! εἶπεν αὐτὴ ἐν πεποιθήσει.

Ἐκεῖνος ἠσθάνθη ἀόριστον φόβον εἰς τὸ σπινθηρίζον βλέμμα τῆς.

Τὴν ἰδίαν στιγμήν, ἡ σακμπαβία ἐστράφη ὀριστακῶς πρὸς ἀνατολὰς, κ' ἐπανελάβε ταχύτερον τὸν δρόμον τῆς.

Ἐκεῖνος ἀφῆκεν ἐπιρῶνημα θαυμασμοῦ.

— Ἴδου τί εἶνε, ἐπανελάβε τὸ Λιαλιῶ. — Ὁ μπάρμπα - Μοναχάκης, βάζω στοίχημα, ἐνενητηπέντε τὰ ἑκατὸ, εἶνε μέσα στὴ σακμπαβία.

— Λοιπὸν;

— Οἱ ἄλλοι ποῦ τραβοῦν κουπί, καὶ γιὰ νὰ γλυτώσωσιν τὸ ξεπλάτισμα τοῦ μεγάλου ταξιδιοῦ, καὶ γιατί ἔτσι τοὺς φαίνεται σωσιότερο, θὰ εἶπαν

νὰ ψάξουν γύρω-γύρω στὰ νησιά, ἕως μᾶς εὕρουν ποῦθενὰ τρυπωμένους. Ὁ μπάρμπα - Μοναχάκης ποῦ ξέρει καλά πῶς ἐγὼ δὲν εἶχα καμμιά δουλειὰ στὰ νησιά, κ' ἤθελα νὰ πάω στὴν πατρίδα μου καὶ μόνο, εἶνε βέβαιος πῶς τραβήξα ἴσα πέρα γιὰ τὸ Τραχῆλι, κ' ἂν μὲ προφτάσῃ πρὶν πατήσω τὸ πόδι στὸν Ἀγνώντα, τὸ μικρὸ λιμανάκι τοῦ δικοῦ μας τοῦ νησιοῦ ἐκεῖ, ἐλπίζει νὰ μὲ καταφέρῃ νὰ τὸν ἀκολουθήσω πίσω στὸ χωριὸ τὸ δικό σας. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ ἤθελε νὰ χάσῃ καιρὸ ψάγγοντας τριγύρω, στὰ νησιά, γιὰ νὰ μὴ προφτάσω καὶ τοῦ φύγω, ἀμα φτάσω μιὰ φορὰ πέρα. Ἐτσι τοὺς κατάρρε, κείνους ποῦ εἶνε στὰ κουπιά, νὰ τραβήξουν ἐμπρός, κ' ἄς βλαστημοῦν μέσα τοὺς πλειά. Τί νὰ γείνη!

— Λοιπὸν;

— Τώρα, σὰν προχωρήσουν κάμποσο αὐτοί, ἡμεῖς περνοῦμε πέρα. Δός μου τὸ ἕνα κουπί!

Ἐκεῖνος δὲν ἀντέστη, καὶ μετέθεσε πρὸς τὴν πρῶμην τὴν μίαν κώπην.

Βραχίαια παρῆλθεν ὥρα, καὶ ἡ σακμπαβία εἶχεν ἀπομακρυνθῆ τὸσον ὥστε μόλις ἐφαίνετο εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀχανοῦς ὀρίζοντος, ὡς μέλαν κυμαινόμενον σημεῖον, καὶ ὡς μακρὴ κηλὶς ἐπὶ τῆς ἐπαργύρου ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

— Τώρα νὰ τὸ βάλουμε στὰ κουπιά! ἀνέκραξε μετὰ φαιδρᾶς χάριτος τὸ Λιαλιῶ.

*

Ἐκεῖνος ἡσθάνθη ὅτι ἐπὶ τῆς σακμπαβίας, καὶ ἡ νοσταλγὸς δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ. Ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν ἐπιβίβασιν τῶν δύο φυγάδων, εἶχε τὴν δυσἀρέσκειαν νὰ μάθῃ ὅτι «τὸ Λιαλιῶ του» δὲν ἦτο πλέον οἶκος. Εἰς τὸ καφενεῖον ὅπου ἐκῆθητο, ζωηρῶς συζητῶν πολιτικά, μὲ τὴν μακρὴν του τσιμπούκην ἀκοίμητον καπνίζουσαν πέραν τῆς πλατείας βράκας του, δεκαετὲς παιδίον εἰσεληθὸν, ἀνυπόδητον, μὲ ὑποκάμισον ῥαβδωτὸν καὶ περισκελίδα ὁμοίαν, εἶπε:

— Μπάρμπα, ἡ γ' ναῖκα σ' ἔφ'κει.

— Ἐφυγε; ποῦ πάει; εἶπεν ἐξαφνισθεὶς ὁ γρηστός ἀνὴρ.

— Δὲ ξέρου.

— Δὲ ξέρεις; Κι' ἀπὸ ποῦ τῶμαθες;

— Οὐ Βασίλ'ς τὸ Μάρκηνας ἦτανε κειδὰ στοῦ γιாலὸ κῆ τ'ν εἰδῆι.

— Καὶ ποῖός εἶν' αὐτός, οὐ Βασίλ'ς τὸ Μάρκηνας;

Τὸ παιδίον στραφὲν πρὸς τὴν θύραν εἶπε:

[Ἐπεταὶ τὸ τέλος].

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

